

Feige-Langedalen mellom Feigevatn og heimste Langedalsvatn. Foto: I. Røstberg.

OBJEKT NR. 93

FEIGUMVASSDRAGET

Fylke: Sogn og Fjordane

Kommuner: Luster, Årdal

Nedbørfelt: 49 km²

Skoggrense: Ca. 1100 m o.h. Areal under denne: Ca. 15 %

Middelvannføring: 2,6 m³/s

Laveste - høyeste punkt: 0—1598 m o.h.

Marin grense: Ca. 130 m o.h.

Kraftpotensial: 644 GWh

Naturgeografisk region: 37 e

Vassdragsbeskrivelse

Nedbørfeltet hører til de indre fjordstrøk på Vestlandet. Feiga renner ut i Lustrafjorden, en sidearm til Sognefjorden. Elva følger en breerodert dal som er hengende til fjordalen. Dalens øvre del er åpen og vid. Ned mot fjorden danner elva Hanafossen med fritt fall på over 100 m og Feigefossen med fritt fall på vel 200 m. Sidedalene Husadalen og Dyrdalen er begge hengende til hoveddalen. De er lite preget av breerosjon og tilhører et fjellområde som er preget av eldre landfor-

mer ved sine slake, avrundete topper og åpne, vide daler. I de øvre delene av feltet finnes en rekke vatn; Øvre Kupevatn (1372 m o.h.) på 0,7 km², Feigedalsvatn (933 m o.h.) 0,6 km² og Dyrdalsvatn (1145 m o.h.) 0,5 km² er de største.

Det finnes ingen klimastasjoner i området. Men klimaet skiller seg trolig lite fra det en har i Mørkri, og kan dermed karakteriseres som subkontinentalt.

Berggrunnen består for det meste av gneis og kvartsitt som forvitrer seint. På Gruvefjellet og Feigedalsfjellet finnes imidlertid små kalkleier, og i øverste delen stedvis gabbro som gir bedre næringsforhold.

Det er sparsomt med løsmasser i feltet. De mest utbredte jordartene er morenemateriale, breelv- og elvemateriale og skredmateriale.

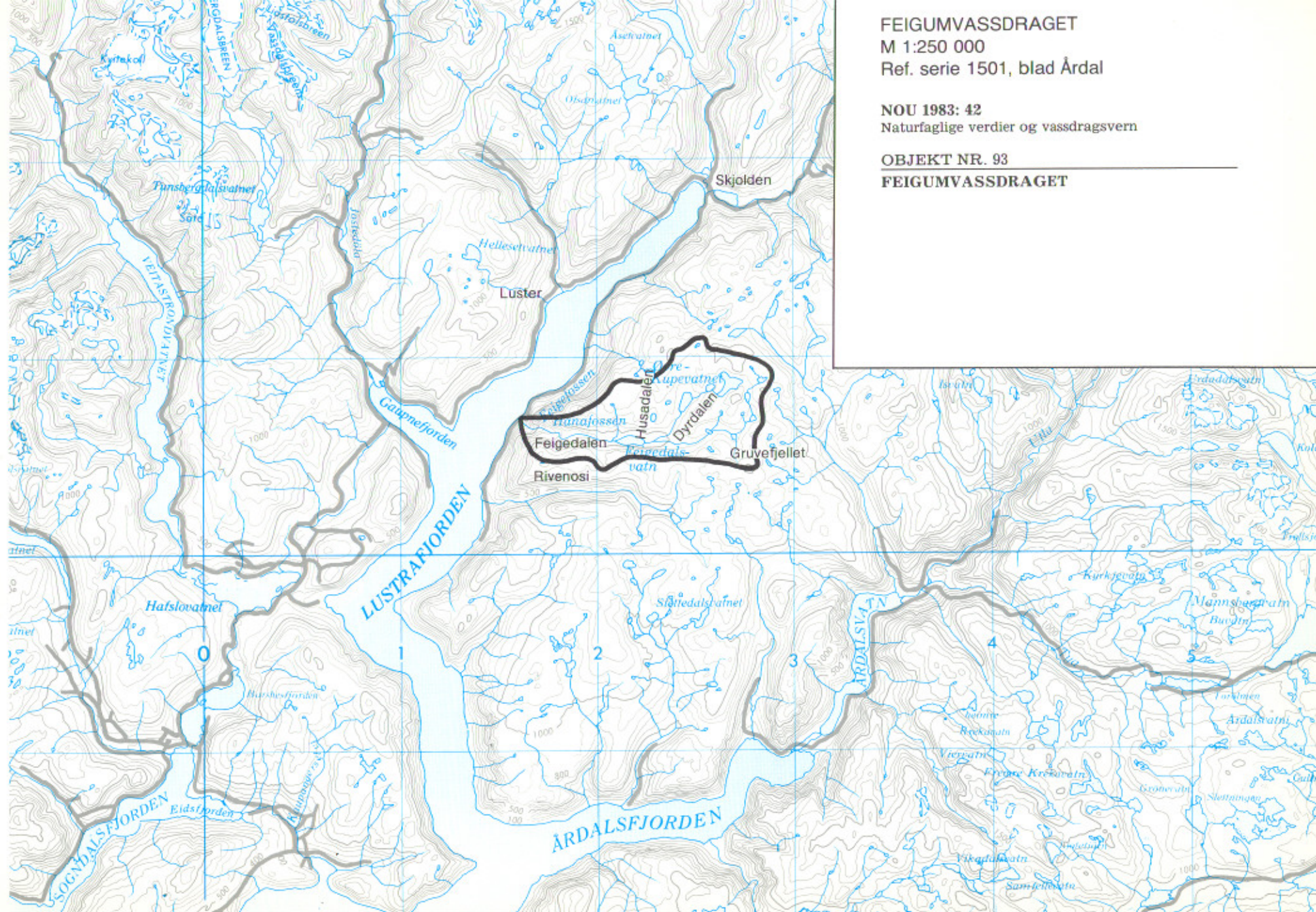
Vegetasjonen domineres arealmessig av alpine plantesamfunn. Bare i de nedre delene finnes skog. Nede ved fjorden er gråor- og edelløvskog vanligst, mens bjørk- og furuskog dominerer de øverste delene. I fjellet er lyngheier, grasheier og snøleier noenlunde jevnt utbredt, men store arealer består av blokkmark og bart fjell. Fjellvegetasjonen er ennå tydelig preget av tidligere stølsdrift.

Bare små arealer i de nedre delene er oppdyrket. I tilknytning til disse finnes områder med sterkt beitet vegetasjon og ller som nyttes til frukt dyrking.

FEIGUMVASSDRAGET
M 1:250 000
Ref. serie 1501, blad Årdal

NOU 1983: 42
Naturfaglige verdier og vassdragsvern

OBJEKT NR. 93
FEIGUMVASSDRAGET

Feigefossen sett fra Lustrafjorden. Foto: A. Odland.

Geofag

Vassdraget ligger i et område med kaledonske skyvedekker med variert bergartssammensetning. Foruten flere typer gneis forekommer gabbro, kvartsitt, sandstein og konglomerat. Langs en nordøst-sørvest gående skyvegrense i vest forekommer mylonitt.

Vassdraget domineres av et høyfjellsområde. Dette tilhører vesentlig den paleiske overflaten med åpne, vide daler, og avrundete fjellhøyder. Disse landformene er noe modellert ved breerosjon. Særlig hoveddalen har tydelige breeroderte trekk som U-formet tverrprofil, terskel- og traufomer i lengderetningen, og hengende sidedaler. Utenfor hoveddalføret forekommer breeroderte former som basseng og botner. Hoveddalen er sterkt hengende til Lustrafjorden. Forbindelsesdalen ned til fjorden har et trinnvis forløp.

Vassdraget er forholdsvis fattig på løsavsetninger, og det er utviklet få former i disse. Det forekommer en del bunmorene langs bunnen av dalførene, særlig i hoveddalføret. I hoveddalens sider finnes en del skredavsetninger. Det ligger et forholdsvis stort delta ved innløpet til Feigedalsvatn. Dette er trolig vesentlig bygd opp av breelver under isavsmeltingen, siden har elveprosesser omformet deltaoverflaten.

Hoveddalføret er et typeeksempel på hengende dal. Ellers synes vassdraget å være relativt fattig på spesielle geofaglige verdier.

Botanikk

Hovedtrekkene i flora og vegetasjon indikerer en kontinental klimapåvirkning. Lavlands-sonen og den prealpine sonen dekker små

arealer, men ellers vises en typisk sonering opp mot høyalpin sone. Skogen strekker seg i sørvendte dalsider opp mot 1100 m o.h. Nederst ved fjorden finnes bestander med alm og hasselskog, ellers domineres områdene under 750 m o.h. av gråorskog. På skrinmark opptrer furu- og ospeskog. I subalpine områder er bjørkeskog enerådende. Skogsvegetasjonen er lite variert, og består for det meste av fattige typer. Fjellvegetasjonen bærer preg av at det meste av området består av sure og tungt forvitrede bergarter. Vegetasjonen domineres derfor helt av nøysomme typer. Størst utbredelse har ulike utforminger av lynghei og grashei. Fattige vierkratt danner store bestander i sub- og lavalpin sone, og på høyere nivå dominerer snoeiesamfunn. Mellom 820 og 970 m o.h. utgjør myrer 2 % av arealet. Det meste er nedbørsmyr og fattig jordvannsmyr.

Det er i alt registrert 284 arter karplanter, hvilket er et lite antall for vassdrag i indre fjordstrøk på Vestlandet. Kystplanter finnes det lite av. Sørliche varmekjære arter er relativt bra representert i de nedre delene av vassdraget. Østlige arter er sparsomt representert. 76 av artene er fjellplanter. De fleste er lite kravfulle trivialarter. Få av artene er kalkkrevende, mens det østlige fjellplanteelement er bedre representert. Bare hengefrytle er bisentrisk. Floristisk har området lav diversitet og lite innslag av sjeldne arter. Følgende arter kan regnes som sjeldne for Vestlandet: hengefrytle, snøbakkestjerne og fjellpestrot. Av spesiell botanisk interesse er myrkomplekset på Hanafossmyrane. Feigumvassdraget har relativt liten verdi som typevassdrag, da lavlands-sonen og den prealpinesonen bare er representert med små arealer.

Fugleliv

Fuglelivet i skogsområdene synes å være typisk for landsdelen, men registreringsmaterialet er av beskjedent omfang. Sørliche sangere er uvanlig godt representert.

De fleste vatn og de store Hanafossmyrane ligger i den alpine sonen og er næringsfattige. Det er da også få våtmarksfugler; totalt er kun 12 arter observert og bare 7 antas å hekke i nedbørfeltet.

Fjellfaunaen er derimot meget godt utviklet, med 23 observerte arter, mer enn i de fleste andre undersøkte vestlandsvassdragene. Boltit og fjærplytt, som er sjeldne på Vestlandet, hekker i området.

Under prosjektets arbeid ble 64 fuglearter registrert, hvorav ca. 70 % hekker eller antas å hekke i området.

Feigumvassdraget er først og fremst et høyfjellsvassdrag og som sådan har det betydelig ornitologisk verdi. Fjellfaunaen er velutviklet, med flere arter enn det som er vanlig i landsdelen. Våtmarksfaunaen er fattig, fuglelivet ellers i de lavereliggende delene er typisk for landsdelen.

Ferskvannsbiologi

Feiga er et typisk høyfjellsvassdrag med innsjøer vesentlig over skoggrensen. De største vatna er Øvre Kupevatn, Feigedalsvatn og Dyrdalsvatn.

Det ble undersøkt 3 vatn og 10 elvestasjoner, alle over skoggrensen, med unntak av en elvestasjon som lå i bjørkebeltet. De geologiske forhold gir svært ensartet og ionefattig vann. Høyeste og laveste pH-verdi ble målt til henholdsvis 6,1 og 5,7. Ledningsevne og kalsiuminnhold var lavt, henholdsvis 7 til 9 og 0,3 til 0,6 mg Ca/l.

Av planktoniske krepsdyr ble det funnet 1 art hoppekrepser og 3 arter vannlopper. I tillegg forekom 4 arter hjuldyr planktonisk. Av strandformer ble det kun funnet 2 arter hoppekrepser og 3 arter vannlopper, alle vanlige. Tettheten av planktonkrepser i vassdraget er beregnet til ca. 25 000 ind. pr. m².

I vatna ble det funnet 11 ulike bunndyrgrupper i strandsonen. Gjennomsnittlig var det 600 dyr pr. prøve med 200 og 1000 som laveste og høyeste tall. Fjærmygg dominerte faunaen. Deretter kom vannmidd, steinfluer, stankelbein og fåbørstemark. Strandfaunaen var fattig på arter, kun 1 art døgnfluer, 7

arter steinfluer og 4 arter vårfluer ble påvist. De kvantitative prøvene fra Dyrdalsvatn gav gjennomsnittlig 11 000 individer med vekt 4,4 g pr. m² i sonen 0,5—5 m dyp. Mengdene av dyr oppfattes som over middels. Det er ikke påvist spesielt sjeldne arter i vassdraget, men artssammensetning og forekomsten av flimmermarken *Otomesostema auditivum* på alle undersøkte dyp har en viss faunistisk interesse.

På elvestasjonene ble det registrert 12 grupper av bunndyr. Tettheten oppfattes som noe over middels, med ca. 800 individ i gjennomsnitt pr. prøve. Laveste og høyeste verdi var henholdsvis 200 og 2300. Fjærmygg dominerte elvefaunaen. Deretter kom steinfluer som de mest vanlige. Det er påvist minst 2 arter døgnfluer, 8 arter steinfluer og 4 arter vårfluer. Alle artene er vanlige.

Vassdraget er vannkjemisk ensartet, med middels artsantall og tettheter.

Litteratur

- Anda, E. og Olsen, T. N. 1981. Feigumvassdraget. Kvartærgeologiske og geomorfologiske undersøkelser. *Geol. inst. avd. B, Univ. Bergen, Rapp. 6*, 12 s.
- Bogen, J. 1982. Mørkrivassdraget og Feigumvassdraget. Fluvialgeomorfologi. *Kontaktutv. vassdragsreg., Univ. Oslo, Rapp. 50*, 51 s.
- Kålås, J. A. 1982. Fuglefaunaen i Feigevassdraget, Luster kommune, Sog og Fjordane. *Zool. Mus., Univ. Bergen, Rapp. Ornitol. 9*, 36 s.
- Rosberg, I. 1981. Flora og vegetasjon i Feigevassdraget. *Bot. inst., Univ. Bergen, Rapp. 17*, 71 s.